

Valjalo je stoga uvažanjem žalbe na osnovi čl.360 t.2 Zpp. pobijanu presudu preinačiti, pa tužitelja s tužbenim zahtjevom odbiti, a tuženiku dosuditi parnični trošak cjelokupnog postupka po čl.143 i 144 Zpp.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 28.XI 1963.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Melko Erak, dr Vladislav Brajković

Zapovjednik broda - Materijalna odgovornost zapovjednika prema brodaru za štetu nastalu nestručnim upravljanjem brodom - Dok se ne donesu posebni propisi o odgovornosti članova posade pomorskih brodova, primjenjuju se propisi Zakona o radnim odnosima - Zapovjednik nije odgovoran ako je u radu ulagao svoje osobne i stručne sposobnosti - Odgovoran će biti ako je šteta posljedica nesavjesnosti, nemarnosti, zanemarivanja propisa podcjenjivanja opasnosti mora i plovidbe itd. - Zapovjednik se ne može pozivati na nesposobnost broda koja je postojala u vrijeme kada je preuzeo zapovjedništvo, jer je bio dužan uvjeriti se o stanju sposobnosti broda za plovidbu - U svrhu utvrđivanja sposobnosti može tražiti obavještenja i od nadležnih članova posade - Nije odgovoran za propust traženja obavještenja ako se naknadno utvrdi da bi, da je takvo obavještenje tražio, dobio odgovor da je odnosna brodska instalacija u ispravnom stanju

Zapovjednik broda je nestručnim manevrom udario brodom o obalu. Brodar tuži zapovjednika za naknadu štete. Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu. Drugostepeni sud je preinačenjem prvostepene presude zapovjednika oslobodio odgovornosti. Razlozi drugostepenog suda su u bitnim ortama slijedeći:

Ukoliko se žalitelj poziva na nesposobnost broda za plovidbu, takav navod mora odbiti. Po propisima Uredbe o posadi broda trgovačke mornarice FNRJ /Sl.l. 80/49 i 14/56/ i to po čl.24 Uredbe, zapovjednik broda je dužan prije polaska uvjeriti se da je brod u svakom pogledu sposoban da preduzme određeno putovanje. Radi se dakle o tome da je baš tuženik kao zapovjednik broda bio onaj koji je bio dužan utvrditi da li je brod, na komu je preuzeo privremeno zapovjedništvo, sposoban za plovidbu, ili to nije; propuštanje ove dužnosti predstavljalo bi uzrok odgovornosti za štetu, ako bi zbog toga propusta do nje došlo.

Žalbu je ipak valjalo uvažiti iz ovih razloga:

Materijalna odgovornost osoba u radnom odnosu određena je propisima Zakona o radnim odnosima. Što se tiče posade na brodovima trgovačke mornarice SFRJ, i za nju po čl.55 citirane uredbe, važe propisi o materijalnoj odgovornosti radnika i službenika. Po čl.282, st.2 ZRO disciplinska odgovornost radnika, zaposlenih u pomorskom i riječnom saobraćaju regulira se posebnim propisima SIV-a. Ti propisi međjutim dosad nisu doneseni. Valja se dakle i u pogledu tih radnika upravljati prema propisima sadržanima u glavi VIII ZRO čl.244 - 295 o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika.

U smislu čl.287 ZRO st.1 radnik koji svojom krivicom učini štetu privrednoj organizaciji u vezi s vršenjem posla, dužan je ovu štetu naknaditi. Takodjer u slučaju da se ostvare uvjeti iz čl.287 st.2 ZRO odgovornost radnika za štetu mora se zasnivati na njegovoj krivici. Pretpostavka za obvezivanje na naknadu štete je dakle radnikova krivica. Nije dovoljno da u vezi s radnikovim radom dodje do štete, već se zahtijeva da on bude kriv što je do nje došlo.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je našao da je tuženik odgovoran za štetu zbog svoga nestručnog upravljanja brodom. Prema tome, po stajalištu prvostepenog suda, nestručno upravljanje brodom sadržalo bi obilježja krivice u smislu čl.287 ZRO, pa se postavlja pitanje da li je taj zaključak bez daljnjege previlan.

Profesionalna stručnost je uvjet da se radnik postavi na radno mjesto na kome se takva stručnost zahtijeva. U smislu čl.246 ZRO radnik je dužan čuvati društvenu imovinu, ulagati osobne i stručne sposobnosti pri radu, i racionalno koristiti sredstva za proizvodnju. Međjutim, i unatoč ulaganja u rad osobne i stručne sposobnosti, može doći do pogrešaka pri radu, koje mogu proizvesti štetu. Ako je svaka pogreška pri radu, za koju se zahtijeva određena stručnost, ujedno i pogreška stručnosti, to se otvara pitanje disciplinske i materijalne odgovornosti radnika za štetu, do koje je došlo zbog stručne pogreške, unatoč tome što je radnik ulagao u red svoju osobnu i stručnu sposobnost.

Ovaj sud smatra da zakonodavac uvjetujući materijalnu odgovornost radnika krivicom iz čl.287 ZRO, nije u pojam krivice mogao uključiti i pogreške do kojih dolazi zbog toga što nitko nije nepogrešiv; zbog toga se pogreška pri radu ne može izjednačiti s krivicom iz čl.287 ZRO, bez obzira na to što se radi o pogrešci stručnosti. Prema tome ako je radnik ulagao u rad svoje osobne i stručne sposobnosti, pa je unatoč tome došlo do pogreške do koje je u datim uvjetima

ipak moglo doći, takav sticaj okolnosti ne sadrži obilježja krivice iz čl.287 ZRO.

Da je tome tako ovaj sud smatra utvrđenim i time što je prema materijalnim odredbama o disciplinskoj odgovornosti sadržanima u čl. 251 st.1 pod 4 ZRO za kriterij teže povrede radne discipline potrebno da je imovinska šteta nastala nemarnim ili nesavjesnim vršenjem radnikove dužnosti. Ako je dakle do imovinske štete došlo unatoč tome što radnik nije nesavjesno ili nemarno vršio svoju dužnost, tekva šteta ne bi predstavljala težu povredu radne discipline. I prema odredbi čl.294 st.2 ZRO privredna organizacija ima pravo da traži od radnika naknadu isplaćenog iznosa, ako je radnik prouzrokovao štetu nemarno ili iz krajnje nepažnje. Citirani propisi prema tome u suštini pobliže označuju obilježja krivice, zbog koje nastaje materijalna odgovornost radnikova. Za to se zantijeva nesavjesno ili nemarno vršenje dužnosti i krajnja nepažnja pri radu. Ako tih obilježja nema, a do štete je ipak došlo, ona se ne bi mogla pripisati krivici radnika. Mogu se analogno primijeniti propisi o disciplinskoj odgovornosti radnika jugoslavenskih željeznica i jugoslavenskih pošta, telegrafa i telefona.

Primijenjujući ove kriterije na slučaj koji se raspravlja u ovom sporu, zaključak prvostepenog suda ne bi se mogao održati dotle dok se u postupku ne bi utvrdilo da je nestručno upravljanje brodom, koje je dovelo do štete, posljedica nesavjesnosti, nemarnosti, zanemarivanja propisa, podcjenjivanje opasnosti mora i plovidbe, ili drugih uzroka, koji se mogu opravdano smatrati obilježjem zapovjednikove krivice. Obratno ne bi se moglo uzeti da je utvrđena zapovjednikova krivica, ako je do štete došlo unatoč tome što nije dan od spomenutih ili njima ravnih uzroka nije utvrđen. Sud smatra da je u ovom slučaju po srijedi greška, do koje može doći i unatoč ulaganja osobnih i stručnih sposobnosti, a takva greška ne tvori preduvjet za odgovornost za naknadu štete.

Po shvaćanju ovog suda tuženik je kao zapovjednik broda bio dužan doznati da li je kormilo broda u redu, ali on sam nije bio dužan da to iskuša, već se u tom pogledu mogao i smio osloniti na iskaz kormilara. Iz parničnog spisa se dođe ne vidi da li je tuženik prilikom utvrđivanja sposobnosti broda za plovidbu upravio kormilaru takovo pitanje, ali se iz kormilarova iskaza u zapisniku o raspravi od 27.II 1963. vidi da je on smatrao kormilo ispravnim, pa i prvostepeni sud usvaja tu izjavu. Prema tome, da je tuženik prilikom preuzimanja komande upravio kormilaru takovo pitanje, on bi dobio odgovor koji bi ga u pogledu sposobnosti broda za plovidbu zadovoljio, a budući da ni kormilar Begović, ni mornar

Radovan ne tvrde da su tuženika upozorili na "tvrdoću" kormila, to on za nju nije ni mogao, ni morao znati. On je dakle mogao biti iznenađen kad je prilikom okretanja kormila nalijevo, na način kako se to normalno čini, vidio da "brod ne sluša kormilo", tj. da brod ne mijenja pravac.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 14.XII 1963.

Vijeće: dr Melkior Erak, dr Ernest Vajić, dr Vigor Vrbančić

Prijevoz kamionom - Vozarina - Za dužnost plaćenja vozarine ne primjenjuju se pravna pravila bivših trgovačkih zakona, nego načela Međunarodne konvencije o prijevozu robe cestom /CMR/ - Primalac primitkom robe i tovarnog lista preuzima i obvezu plaćenja vozarine, bez obzira da li je ta obveza navedena u tovarnom listu - Pošiljalac je dužan platiti vozarinu samo ako je takvu obvezu izričito preuzeo, ili ako je primalac odbio primiti robu

Medju strankama se vodi spor o plaćanju vozarine za prijevoz kamionom, koji je izvršio tužitelj. Tuženik je naručitelj prijevoza. Spor se vodi o tome da li je pošiljalac dužan platiti vozarinu, ako ju nije platio primalac.

Prvostepeni sud je odbio tužbu. Drugostepeni sud je potvrdio presudu prvostepenog suda iz ovih razloga:

Pozitivni propisi o unutrašnjem prijevozu robe u cestovnom saobraćaju još nisu doneseni. Ovaj drugostepeni sud drži da na ovaj slučaj ne bi trebalo primijeniti pravna pravila privrednog /trgovačkog/ prava /paragraf 408 hrv.trg.zak./ prema kojima se primalac primitkom robe i potpisom voznog lista obvezuje platiti vozaru iznose vozarine i troškova samo onda ako je takva klauzula izričito sadržana u voznom listu. Ovo pravno pravilo, po stajalištu ovoga suda, zasterjelo je, i umjesto njega treba analogno primijeniti nepredniju odredbu čl.13, st.2 Međunarodne konvencije o prijevozu robe cestom /CMR/ prema kojoj primalac primitkom robe i primjerka tovarnog lista uz potvrdu preuzima dužnost plaćenja naknade predviđene tovarnim listom. U ovom slučaju dakle nije od odlučne važnosti da li je u voznom listu, prijevoznici, ili tovarnom listu sadržana izričita klauzula o tome da se primalac robe obvezuje platiti vozaru odnosno iznose. Ovu Konvenciju potpisala je i naša zemlja. Na analogan način rješavaju ovo pitanje još i Zakon o prijevozu na željez-